

STANISŁAWA JEZUIT, HENRYKA CYGAN
*Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie
Oddział w Krakowie*

AGRARNA I OBYWATELSKA EDUKACJA DOROSŁYCH NA WSI A STRATEGIA DLA POLSKI

Zmiany społeczno-ekonomiczne zachodzące w naszym kraju w ostatnich latach najjaskrawiej uwidaczniają się na wsi. Starzenie się wiedzy, zmieniające się technologie, zmiany opłacalności w poszczególnych kierunkach produkcji, a w związku z tym, konieczność poszukiwania dodatkowych źródeł dochodu i zdobywania innych (pozarolniczych) kwalifikacji, niski poziom wykształcenia (65 % ludności rolniczej posiada tylko wykształcenie podstawowe), są to czynniki, które wyznaczają rolę i zadania edukacji dorosłych na wsi.

Cel edukacji dorosłych na wsi zakłada niesienie realnej, systematycznej i efektywnej pomocy ludności wiejskiej w dostosowywaniu i doskonaleniu kwalifikacji zawodowych oraz wiedzy obywatelskiej do nowych wymagań gospodarczych, społecznych i kulturowych zmieniającego się kraju i jego miejsca w świecie, do procesów restrukturyzacji rolnictwa i odnowy wsi. Dotychczasowe kilkuletnie doświadczenie wskazuje, że przejście do gospodarki rynkowej oraz przygotowywanie się do procesów integracji z gospodarką europejską wymaga zasadniczej i wielokierunkowej rewizji programów i metod kształcenia rolniczego, edukacji agrarnej dorosłych oraz doradztwa rolniczego. Oświata dorosłych na wsi w ostatnim okresie przeżywa kryzys. Istniejące programy nie są zharmonizowane z założeniami rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich zawartych w rządowej „Strategii dla Polski”, czy też w „Założeniach polityki społeczno-gospodarczej dla wsi, rolnictwa i gospodarki żywnościowej do roku 2000”.

W celu usystematyzowania zgodnie z najnowszą wiedzą i przedyskutowania problemów ruchu samokształceniowego w formach szkolnych i pozaszkolnych, potrzebą zreformowania oświaty dorosłych, programów edukacyjnych, finansowania, potrzebą współdziałania z nauką, szkolnictwem, mediami publicznymi, z zagranicznymi organizacjami kształcenia dorosłych, zrzeszeniami itp., Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, przy współpracy z Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie, Oddział w Krakowie oraz Akademią Rolni-

czą, zorganizowało w dniach 21 - 23. XI.1994 r., w Akademii Rolniczej w Krakowie, ogólnopolskie seminarium pt.: „Agrarna i obywatelska edukacja dorosłych na wsi a strategia dla Polski”. Uczestnikami seminarium byli przedstawiciele Oddziałów Oświaty Rolniczej Urzędów Wojewódzkich, szkół rolniczych, akademii rolniczych, specjaliści ośrodków doradztwa rolniczego oraz dziennikarze prasy i radia.

Wprowadzeniem do dyskusji były referaty przedstawione w dwóch blokach tematycznych:

I. Stan rolnictwa i edukacji agrarnej:

1. Założenia polityki społeczno-gospodarczej dla wsi, rolnictwa i gospodarki żywnościowej do roku 2000 - prof. Katarzyna Duczkowska - Małysz (Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej);
2. Rolnictwo polskie u progu integracji z Unią Europejską - prof. Tadeusz Hunek (Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN);
3. Zmiany w kierunkach i systemie kształcenia AR oraz współdziałanie z jednostkami oświaty i doradztwa rolniczego w okresie transformacji ustrojowej - prof. Kazimierz Kosiniak - Kamysz (Rektor AR w Krakowie);
4. Stan świadomości i wiedzy obywatelskiej na wsi - prof. Dyzma Gałąj (Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN);
5. Stan i perspektywy edukacji obywatelskiej na wsi - prof. Bronisław Gołębiowski (Uniwersytet Warszawski);

II. Stan edukacji agrarnej i zakres programu reform w tej dziedzinie:

1. Psychologiczne uwarunkowania rozwoju człowieka dorosłego - prof. Anna Brzezińska (Uniwersytet Poznański);
2. Tradycja i perspektywy edukacji dorosłych w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem obecnych i przyszłych potrzeb wsi i rolnictwa - prof. Józef Półturzycki (Uniwersytet Warszawski);
3. Stan edukacji agrarnej dorosłych (formy szkolne i pozaszkolne), zarys programu reform w tej dziedzinie na najbliższe lata - Jan Kowalski (Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Techniki MRiGŻ);
4. Oświata rolnicza dla dorosłych (stan edukacji i oczekiwania) - prof. Andrzej P. Wiatrak (Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie);

5. O zadaniach i działalności ośrodków doradztwa rolniczego w okresie transformacji ustroju państwa i rolnictwa polskiego z uwzględnieniem upowszechniania wiedzy rolniczej - dr Józef Kwiecień (Dyrektor ODR Modliszewice);
6. Społeczna funkcja mediów w warunkach ich urynkowania - dr Ryszard Miazek (Członek Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji);

Uczestnicy przeprowadzili dyskusję w trzech grupach tematycznych:

1. Formy szkolne oświaty dorosłych,
2. Formy pozaszkolne oświaty dorosłych. Współdziałanie z organizacjami zagranicznymi, nauką, organizacjami, zrzeszeniami oraz związkami rolników, fundacjami, itp.
3. Media publiczne i inne źródła wiedzy wspomagające kształcenie dorosłych.

W trakcie dyskusji wysunięto wiele wniosków i propozycji, które pozwolą na wypracowanie modelu edukacji dorosłych dla potrzeb wsi, uzasadniają konieczność inwestowania w edukację rolniczą, doradztwo rolnicze. Dotyczyły one głównie:

1. Przyspieszenia prac legislacyjnych nad ustawą o systemie oświaty dorosłych, w której powinny znaleźć się między innymi:
 - określenie specjalności zawodowych rolniczych lub związanych z rolnictwem, które można kształcić w systemie kursowym, zakończonym egzaminem państwowym,
 - określenie kompetencji w zakresie koordynacji działalności edukacyjnej,
 - klarowne zasady finansowania wszelkich form działalności edukacyjnej,
2. Powiązanie zawodowej oświaty dorosłych z nowymi potrzebami ekonomicznymi i społecznymi środowisk wiejskich (rozszerzenie kategorii zawodów, tworzenie nowych typów szkół itp.),
3. Ścisła integracja doradztwa rolniczego, edukacji dorosłych ze szkolnictwem rolniczym i nauką rolniczą,
4. Kształcenie i doksztalcanie nauczycieli do pracy z dorosłymi,
5. Prowadzenie szkolnej i pozaszkolnej edukacji w oparciu o nowoczesne metody i formy organizacyjne nauczania oraz środki dydaktyczne (nauczanie multimedialne) przy wykorzystaniu nowoczesnej techniki audio-wizualnej, włączeniu prasy, radia i telewizji,

6. Przywrócenie kształcenia i doskonalenia przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego kadr organizatorów edukacji agrarnej (przysposobienia rolniczego, przysposobienia spółdzielczego, kursów kwalifikacyjnych, kursów specjalistycznych oraz moderatorów nowoczesnej agronomii społecznej).